

“Massa notes, estimat Mozart”

Pot semblar increïble, vista l'epidèmia mozartiana que afecta ja fa alguns anys la població musicòfila i el públic en general que habita aquest planeta. I quede clar que dic "epidèmia" en el sentit original del mot, és a dir de cosa que afecta la totalitat d'una població, i no en cap sentit pejoratiu: jo mateix en sóc una de les víctimes cròniques i agraïdes. Dic que pot semblar increïble, perquè durant tot el segle passat, i principis del present, Mozart era més aviat considerat com un músic apropiat sobretot per a senyorettes que tocaven el piano al saló de casa davant dels convidats. Com l'autor de sonates i concerts plens d'encant i de gràcia, brillant i una mica superficial, molt per sota d'un Beethoven, d'un Schubert, o de qualsevol dels grans noms de la música romàntica. Els romàntics, en realitat, mai no se'l van prendre seriosament: si descomptem el *Don Giovanni*, amb rampells de tragèdia i de cosa dimoniaca, la resta de l'obra mozartiana satisfia ben poc el gust que els nostre avis i besavis tenien per la cosa patètica, esqueixada i dramàtica. S'estimaven molt més, i de bon tros, un Txaikovski, un Chopin, Bham, o qui fóra. Mozart era, això pensaven, una mica ingenu i excessivament amable. Això pensaven. Potser els passava, com deia Artur Schnabel, que el troben, en realitat, "massa fàcil per als estudiants, i massa difícil per als artistes".

Tampoc la història de la seua vida s'aproximava massa a l'ideal romàntic de l'artista profund i maleït: un infant precoç, uns èxits massa fàcils, una existència entre lleugera i cortesana, i coses així. Fa uns anys, la pel·lícula *Amadeus* ens el presentava com un mena de poca-solta genial, un inconscient tocat de la mà de Déu, que només al final adquireix l'aura tràgica que tant l'hauria revaloritzat als ulls dels romàntics, si hagueren vist el film. El que és cert és que Mozart va ser massa Mozart per al públic del segle XIX, i massa Mozart per al públic del seu propi segle. Als èxits infantils i adolescents, va seguir la ig-

norància oficial durant la seua maduresa. Quan ja feia aquella música que "és l'única que no semblaria fora de lloc en la boca de Déu", com va escriure Bernard Shaw, els seus anteriors admiradors no la van entendre ni el van entendre a ell. Començant per l'emperador Josep II, expert en solfa, que diuen que li va dir allò de "massa notes, estimat Mozart". I a partir d'aquest judici tan profund, ell i la seua cort li van girar l'esquena: massa notes per a un emperador musicòfil, en efecte. I massa notes també, comence jo a pensar, per a la beateria mozartista que ens submergeix per tots els costats.

Em sembla de primera que el món sencer es mozartitze, almenys durant dotze mesos, que això no farà mal a ningú. I que les òperes, les simfonies, les sonates i els concerts, recorreguen durant tot l'any les ràdios, les cases de discos, les orquestres, el auditoris i els teatre. A Castelló de la Plana ja ens han fet *La Flauta Màgica*, per segona vegada en menys de dos anys (la Reina de la Nit, una polonesa grassoneta, va fer mig gall en l'aria famosa, però no va passar res), i que ens estiguen oferint també la sèrie integra dels concerts per a piano: els adagios i els andantes d'aquests concerts —sobretot als que a mi més m'agraden, que són els dels números 9, 20, 21, 23 i 27— poden servir de molt dolça consolació en la vida, d'oblit de moltes penes, i de tast avançat del paradís. Ara bé, hi ha altres coses que no em semblen tan digestibles ni oportunes, que són massa descomunals, que depassen la mesura serena i humana que Mozart segurament hauria volgut.

Per exemple, el rècord mundial que vol establir el Lincoln Center de Nova York, que oferirà una darrera de l'altra i sense parar, durant l'any del 200 aniversari i més enllà, absolutament totes les obres que va escriure Wolfgang Amadeus, fins a l'última nota, i són moltes notes. La qüestió és po-

der dir "per primera vegada, tot Mozart ha passat per un auditori, i és el nostre". Un rècord perfectament banal. ¿i qui comprará les 200 hores de Mozart en compact disc

que està editant la casa Philips, com qui diu una hora per cada any del centenari? Qui compre la col·lecció sencera, tinc por que no tinga més un empatx que un plaer. Més grossa pot ser la indigestió dels abonats al Lincoln Center, amenaçats amb el nou total de 835 composicions (el catàleg clàssic, el Kochel de tota la vida, en conté "només" 626, que no és broma per a un xicot que es va morir als trenta-sis anys), inclosos fragments, peces inacabades, arranjaments i bovades diverses. I és que quan esdevé formes de culte, malament. Més malament, si esdevé matèria de rècords, de pluges torrencials i de dosis massives. No sé si, passat l'any del centenari, Mozart serà realment més escoltat, més estimat i més comprès.

Més famós sí que serà, això segur. Potser tant com Rambo, Madonna, Maradona i el papa Joan Pau II. Els anglesos, posem per cas, com que és ben sabut que Amadeus tenia gran afició al billar, ja estan organitzant campionats mozartians de tac i bola. I els japonesos han començat, evidentment, a patentar i vendre tota mena de mozarteries, nines, rellotges, i fins i tot un saké destil·lat amb harmonies mozartianes. Els vienesos vendran mozarts de xocolata i, en fi, tothom farà la seua. Serà més que el 200 aniversari de la Revolució Francesa, més que el V Centenari, i més que tot: una cosa, aquesta sí, realment universal. La major celebració que mai s'haurà conegut d'un personatge històric que no siga Jesucrist ni Mahoma. Com que el mateix Txaikovski, en un moment d'il·luminació, va dir que Mozart era un "Jesucrist musical", potser que tot està justificat. A mi, però, em fa l'efecte que tant de sorolls no deixarà escoltar la música.

Joan F. Mira